

مونو کورد

یانیس ریتسوس
ترجمه: محمدرضا ضیغمی

یانیس ریتسوس (مونم‌واسیا ۱۹۰۹-آتن ۱۹۹۰) شاعر نامدار یونان بی‌نیاز از معرفی ما است. چرا که با صرفِ عمری دراز در شعر و در مبارزه برای آزادی، میان شعر دوستان و آزادگان جاودان است. شعر ریتسوس احساساتی و پُر سر و صدا نیست؛ شعری خاموش است، و در خاموشی خویش فریادهای بی‌پایان جای داده است. او با آفریدن بیش از صد کتاب از پُرکارترین شاعران قرن بیستم بود و بدین سبب سخن گفتن درباره‌ی آثار او همچنان ادامه‌دار و دامنه‌دار خواهد بود؛ و چه بسا هر گونه داوری و کلی‌گویی از حقیقت آثار او به دور باشد. ریتسوس در طول زندگانی پُر بارش گونه‌های مختلف سرودن را آموذ و در هر گونه‌ای به زبان خود (و به خود) رسید: منظومه‌های بلند، قطعه‌شعرهای گوناگون، شعرهای سه‌سطری و سرانجام یک‌سطری‌ها! مونو کورد مجموعه‌ای است از کوتاه‌ترین شعرهای او؛ شعرهایی در یک سطر. شاعر در این آثار با شکار لحظه‌ای، یا ترسیم تصویری یا گفتن ناگفته‌ای به شعریت می‌رسد. شعریتی که همیشه در انتهای کلمات سنگی ریتسوس، حضوری بی‌انتظار دارد - جایی در دست و دور دست. در نگاه نخست شاید گنجاندن شعر در یک سطر ناممکن به نظر آید اما آشنایی عمیق شاعر با کلمه و کلام او را در این راه موفق کرده است. راهی که چه بسا دیگران در آن به جایی نرسند. ریتسوس در یک‌سطری‌هایش حقیقتی ناگفته را یکباره و در یک لحظه می‌جوید. حقیقتی ناگهان. خوانندگان برای مطالعه‌ی بیشتر در آثار و زندگی ریتسوس می‌توانند به کتاب با آهنگ باران از قاسم صنوعی، زمان سنگی از فریدون فریاد و دهلیز و پلکان از محمدعلی سپانلو نگاهی بیندازند.

عاشقانه نفس می‌کشد، در گوش گل سرخ.

* تاریکی پشت کاغذهای من است. از این

روست که نامه‌هایم می‌تابند.

* نگاه عمیق‌تر می‌شود و لب بسته‌تر.

* باید آینه‌ات را وسعت دهی - کوچک است:

سر و پایت را می‌برد.

* به آسمان بی‌کناره می‌نگریستی از روزن کلید ستاره.

* پنهان زیر سنگ‌ریزه‌های سفید: سنگ‌ریزه‌ی سرخ.

* در دستی پُر زور گلی.

* با چشمانِ آبی‌اش دختر به جهان رنگ می‌ریزد.

* خرده‌های زمان همه به هم پیوستند در یک

قطعه شعر.

* تا سوراخ سوراخ نشود نی نمی‌خواند.